

Hentchak :

Organe Central

DU PARTI

HENTCHAKISTE.

ՀԵՉԱԿ

Journal Arménien

mensuel

XVII Année

ԿԵՆՏՐՈՆԱԿԱՆ ՕՐԳԱՆ ՀՆՁԱԿԵԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

ԹԻՒՐԻԱՅԻ ԱՆԿՈՒՄԸ

Վերին աստիճանի խոր ու բնորոշ երեւոյթ է պատմութեան մէջ Թիւրքիայի բախտը: Մի տէրութիւն, որ իր հիմքերը սկզբից ի վեր զրել է նւաճիման սկզբունքի վրայ, որ յամբողջ զարկեր ընթացքում վարել է իր երկրի ներսը, իր հպատակ ժողովուրդների վերաբերութեամբ, միայն բռնի նշանակող քաղաքականութիւնն ունայտ հիման վրայ՝ օտարակերպ պաշտօնանոյն պարագիտալիզ զիջել մէջ զինելով իր զամբողջ պարզունքն սխալ տէմը, մինչեւ իր հարազատ ժողովուրդին իմի մի տէրութիւն, որ զարկեր ընթացքում չէ կարողացել աշխատել կաշն աշխարհի մէջ անցել, ոչայ մի տարրի միջոցով կուտուրական արմատներ արձակել իր ընդարձակ կայսրութեան ժողովուրդային խռտերում և որ զարկեր առաջ նւաճած և ունիւն իր ձեռքիցը ինչեւեւ փծակաւ երկրից անհետանալու է առանց որ և է կուտուրական հեղքի և առանց որ և է այլ նշանակութեան, եթէ ոչ միայն պարագիտութեան, բռնութեան, արեան և աւերի դադանութիւններից մնացած անզուսպ, անվախման ու դժոխային արհաւիրքների, — այդպիսի մի տէրութիւն իր ամբողջ զարկեր կենտրոնում հանդիսանում է իբրեւ կատարած ամեն բան մահի հօրն ընկնելու համար և ոչինչ իրան միշտ կենդանի, կենսունակ ու հզօր պահելու համար: Այս սակայն Թիւրքիան, հակառակ իր ներքին կուտուրական անբովանդակութեան, պահպանել է իր զգոյթութիւնը մինչեւ այսօր, ինչպէս մի խեցի, որի ներսը վաղուց կենդանին մահացել է, բայց ինքը մնացել ու վիճակ է, թէեւ ոչ էլ դատարկ, ժամանակի աւերման: Քանի որ Թիւրքիան, հրատարակ խառնադանձ ժողովուրդ, գուրա վիճաւթ թիւրքմէն վարենքներից և մարտի պէս գարնաւ ժողբը: Ասիայի երկրի վրայ մինչեւ Աւրօպայի սիրտը, ներկայացնում էր իրանից պատերազմի թարմ տարր. քանի որ նա հողմի պէս առաջ խաղաղութ, նւաճում էր երկիր երկրի և տեղից և ժամանակի ընթացքում հասել էր պատերազմային վարժութեան և ստեղծել ու արտաքին լծնամու զէմ, զինւորական յանդիւրներ, — Թիւրքիան, իբրեւ զինւորական պետութիւն, պահպանում էր իր գոյութիւնը, և այդպիսով կարողացաւ մնալ, երկար խառնար զարկեր ընթացքում, իր ինքնիշխան և անկախ զիրքում:

Բայց առաջ եկաւ քաղաքակիրթ մարդկութեան կենտրոնում կուտուրական մի նոր, հզօր տարր, որ պէտք է յեղաշրջէր ամբողջ անցեալ նիստ ու կաց և ուրեմն այդ նոր կենդանի համաձայն ստեղծէր նոր տէրութիւն: Այդ նոր տարրն էր՝ կապիտալական արդիւնաբերութիւնը և զրա շնորհով բուրժուազայի գերիշխանութիւնը: Բուրժուազիան, հէնց իր սկզբին, զինւորական տարր չէր. նա ինդուստրիական և առևտրական տարր էր, նա տնտեսական տարր էր, և հէնց այդ պատճառով նրա աճման, զարգացման և ապա գերիշխանութեան պայմանը, միակ և ամբողջական, իր հիմքը պէտք է գնէր աշխատանքի վրայ և աշխատանքի շահագործութեան վրայ: Վրանից էլ առաջ եկաւ ու զարգացաւ մինչեւ անցեալ դարու սկիզբները չուսանաւ տնտեսական հզօր գործունէութիւնն այդ գերի մէջ, որ ինչքան ծաւալ ու խորութիւն էր ստանում, այնքան էլ ընդարձակում ու խրտայնում էր մարդկային կուտուրական յաղթանակները: Պատերազմն ու զինւորականութիւնը նրա համար այդ ևս դադարում են լինել իր գոյութեան զլխուոր պայմանը, որ առաջ, աւաճողական և մինչ բուրժուական ժամանակները, միակ միջոցն էր առաջնութեան, որպէս և դադարում են լինել զլխուոր ձեւ իր հասարակական կազմի, ինչպէս առաջ էր: Առաջ է գալիս քաղաքային տէրութիւն (Etat civil), և զին-

սում ամբողջ գրամաներ են կատարում:
Ինչպես յայտնի է, Հէնց սկզբից էլ այդ պատերազմը ոչ մի ժողովրդականութիւն ունէր Ռուսաստանում: Ռուս սամիկն ու զինուորը սկզբում միջին իսկ չէ գիտէին թէ որտեղ է Մանջուրիան կամ ովքեր են հապոնացիները: Խնդիրն այնպէս էին հաւատացրել, թէ բաւական է, որ ռուսաց զօրքը Մանջուրիա մտնի, որպէսզի եապոնացի կոչւած մեծ շնորհ միջև իրենց մայրաքաղաքը փախչեն: Բայց սենցան ահա 8-9 ամիսներ իսկ այդ մեծերը ոչ մի այն չէ փախան, այլ և տարին յաղթանակ յաղթանակի ետեւից:

Վերջապէս չքցեց և ամեն ահաւերբի գլխացող ռուս ժողովրդի համբերութեան բաժակը: Նա այլ ևս չէ ուզում հաւատալ զայն պնակալէզների տւած յոյսերին. նա այլ ևս չէ ցանկանում իր ի զօր տեղը տւած զգհերի թիւը աւելացնել. նա սղակաւ բռն ցոյցեր է անում կառավարութեան դէմ, պահանջելով որ անկատակ պատերազմին վախճան զրւի վերջապէս: Այդ գլխաւոր պահանջն է, նա շատ տեղերում կտրական կերպով մերժում հրաժարւում է զէնքի տակ մտնել գնալ պատերազմելու և կամ ուղղակի փախչում, խոյս է առաւելաւ զին օրը գլխաց: Այսպէս օրինակ, Օդեսայում զինուորահաւաքի մէջոցին փախել են մի քանի հարիւր մարդ, որոնցից 34 հոգի սպաներ են: Նիկոլայեվում փախչողների թիւը 500 է, իսկ Եկատինրինովում 600: Սեմոնովում նոյնպէս շատ փախչողներ են ճեղել, որոնք իրենց զէնքերը ծախել են ամբոխին փախչում են: Վարշովայում, փխչում են Մոսկւայում, ինչեւզում և ամեն տեղ: Հազիւ թէ նմանոյն Ռուսաստանում մի անկիւն գտնելու, որտեղ հարիւրաւոր փախչողներ չեն լինեն:

Յարիզմի համար այս անպատեաբեր հասնքը ներառելի եղաւ Հէնց պատերազմի սկիզբներին, և դրա առաջը առնելու միտումով էր, որ ապուշ Նիկոլայի սկսեցին խրաւիլակի նման զանազան քաղաքներ պրտնացնել: Որպէս զի իր ներկայութեամբ ռեկոնստրուիւն և հայրենասիրութիւնն աներշտ զօրքին: Եւ այդ խաղը վարելի է ասել, որ սկզբում բաւական յոյսովում էր: Սակայն վերջում դա էլ իր օղբ կորցրեց իւր փախչողների թիւը գնալով աւելի ու աւելի բնագոյնաւորեց:

Այս միանգամայն բնորոշ և ամօթալի երևոյթը հասարակութեան ու մանաւանդ եւրոպայի առաջ գէթ մասամբ սթուշու համար ցարի կառավարութիւնն ու նրա պնակալէզ թերթերը սկսեցին տարածել թէ զինուորագրութիւնից փախչողները ռուսներ չեն, այլ հրէաներ և լէհացիներ միայն: Սակայն յայտնի է, որ իսկապէս ռուսներից փախչողներ աւելի շատ են քան հրէաներից, լէհացի երեց, հայերից և այլ ուղղութիւններից միասին վերցրած:

Այդ փախչողների թիւը հասնում է քսան հա-

զարի, որոնք անցել են ֆրանսիա, Զւիցիերա և Գերմանիա: Պրուսիա և Աւստրիա: Վերջերս աւստրիական թերթերը հաղորդեցին որ վախճան կօղակներ իրենց գէրքերով անցնել են պահանջաւորներն էլ: Տօմ, Տրեա, չեն: Եւ այդ թիւերն մասնաւորաւ այն մեծագոյն մասը, որ չէ արգում փախչել և ոստիկանի կան ոյժով առկապով էր ինքն ինքնարհել իր ճակատագրի առաջ իր օրոքի ամբողջ քաղաքութիւնն ու փաղձը տնտեսայտում: Եւ անհղձ ցոյցերով և խղճութեամբ Օրինակի համար, լի գոյնակ քաղաքում, որը հաւաքած պահեստի զօրքի համար քահանայ են բերում: Մաղթանքի պատարագ անելով, զինւորները աղաղակում են ժանդարմի սպային. — չմեղ համար թաղման պատարագ մատուցէր, և ոչ թէ մաղթանքի: Այս կարգի ցոյցերի ժամանակ յաճախ դարձեալ հրէաներն են սաստիկ տուժում, գրգռուած զինւորները, շատ անգամ ոստիկաններից դիմաւորած, հրէաների խանութների և տների վրայ են յարձակւում և կողոպուտի ենթարկում: Իսկ շատ անգամ էլ, երբ զօրքի մեջ դտնում են յեղափ. կուսակցութիւններին պատկանող գիտակից բան ուներ, այդ ցոյցերը քաղաքական կերպարանք են ստանում և ուղղւում ոստիկանութեան և կառավարութեան դէմ: Այդ կարգի շատ աղմկալից ցոյցեր վերջերս տեղի ունեցան Վարշովայում, Մոսկւայում և Պետրոքովսկում: Ցոյցերի ղեկավարներն էին գլխաւորաբար, Սոգիալ-Դեմոկրատները: Ցուցարարները կարմիր դրօշակներ պտրղած: շրջում էին գլխաւոր փողոցներով ու շար շնակ աղաղակում, կոչելով պատերազմը, կործին ցոյցերով: Կեցցէ՛ աղաւտութիւն:

Այդ սարսափեցողից աղաղակներից թէ կառավարութիւնը և թէ նրա պաշտպան մասնաւոր բոլորովին զուրկ են կորցնում: Նրանք, զգալով, որ բանակաւ միապետութեան օրերը ևս հաշւած են, որ իրերի դրութիւնը այսպէս չէ կարող շարունակ ելլու, կըսել են ժողովրդի հետ աւաքակապակ խաղալ: Այդ քակապակ է խաղում իշխանութեան օրոքներին, աւաքակապակ է խաղում իշ. Օբոլենսկին, աւաքակապակ են խաղում և իշ. Մեշչերսկին ու Սուվորինը: Աղատութեան համար առաջացած ժողովրդային ցոյցերի նշանակութիւնը նսեմացնելու դիտումով, ցարի պնակալէզ մամուլն էլ է սկսել աղատութեան և սահմանադրութեան անուից խօսել: Իշխան Օբոլենսկին, Ֆինլանդայի իդ. Նոր գաժան կառավարչապետը, երեսին Տարտուսի զիմակը հազած, քաղցր ժպտներ է արձակում ամեն կողմ, ամեն տեղ կեղծաւոր յոյս են անրնշելով, թէ կառավարութիւնը արժանազին է իր քաղաքականութիւնը փոխել ֆինների վերաբերեալ ու կրկին վերադարձել նրանցից խլած և ոտնատակ արած իրաւունքները: Իսկ իշ. Սվ. Միսկին — այդ ինչպէս իրը խոստովանեց, բաւական օր և է ծըր՝ գրից զուրկ մի խտրը, ինչ պարզապէս նշանակում է, թէ իր գործերի մեջ նա պիտի ղեկավարի փող

քաղաքացիական ու մտայնական իշխաններ է ձեռք բերել մեզանում, և այդ ներքին մեր ճառախօսի խօսքին . . .

Եւ սօցիալիստ եմ՝ և այլն . . . իմաց հայ ազգը տառապում է, և որովհետեւ ես հայ եմ, ուրեմն և սրբազան պարտականութիւնս է աշխատել հայ ազգիս համար . . .

Այդ բոլորը շատ իմաստուն խօսքեր են և մանաւանդ ազգասիրական, միայն թէ . . . մեր անուղղելի նացիօնալիստի հայեացքում, որ նաև «սօցիալիստ» է, հայ ազգը պատկերանում է իրրեւ մէկ ամբողջական մարմին, մէկ ընդհանուր զանգւած, մի վերացական նիւթ ու կաղմ, որ վեր է և որ դուրս է շրջապատող համայնքից միջավայրից, այսինքն հասարակական ու լինական, այն որոշ յարաբերութիւններով, որոնք գոյութիւն ունեն հենց այդ ազգի ծոցում, հենց այդ ազգի քերականութեան, հենց այդ ազգի բարձր միջին ու ցածր դասակարգերում, ու խառնուրդում միմեանց վերաբերութեամբ, եւ որքան բազմապատկեր են այդ յարաբերութիւնները, որոնք որոշիչ պայմաններ են մի կողմից և մի կողմից մէջ գտնւած դասակարգերի սօցիալական գրութիւնը։ Եւ որքան տարբեր են մի կողմից և մի կողմից և հակառակ են մի կողմից և մի կողմից այդ սօցիալական գրութիւնները, եւ որպիսի, որքան, հակադրւած հերի—քաղաքական, տնտեսական, ու հասարակական շահերի—հոշ. են յայտնւում տարբեր գրութիւններ . . . մի և նոյն ազգի մէջ . . . այո՛, մի և նոյն ազգի մէջ, նրա զանազան դասակարգերում . . . Եւ ահա հենց այդտեղ է նացիօնալիստական իդէօլոգիայի համար անբուժելի գործնական հանգոյցը . . . Դասակարգեր, դասակարգային տարբեր շահեր, դասակարգային որոշ սօցիալական պայմաններ, և, ուրեմն, — օ, սրբապղծութիւն, — մի և նոյն ազգը, նոյն իրա մէջ, իրա ծոցում պատառ-պատառ եղած զանազան դասակարգերի վրայ, որոնք միմեանց հակառակ են իրանց տնտեսական սօցիալական շահերով և, հետեւաբար, հենց այդ հիման վրայ էլ ունեն քաղաքական գործունէութեան տարբեր պայմաններ և ուղիներ . . . Մեր նացիօնալիստ — որ «սօցիալիստ» է — իդէօլոգի ուղիղի համար այդ բոլորն անմարսելի է. նա գիտէ մի գործ — ինչպիսիք շահ, որով վերջին հաշուով անշահակում է ազգի առաջն աշը . . . ու ուրիշ (դասակարգերի շահ). նա գիտէ միայն մի նշանաբան — հայ ենք և հայ գործենք, որ վերջին հաշուով նշանակում է հայ ժողովուրդ, աշխատաւոր բազմութիւնը քո ձեռքով կրակից հանի տաքուկ շագանակները և մեծարիք հայ առաջն աշը . . . Զընոյր հետ և դասակարգերին . . . Եւ ինչպիսի շահ և հայ ենք հայ գործենք — տե՛սէ՛ք ինչպիսի գեղեցիկ խօսքեր, բայց ինչպիսի տգեղ բովանդակութիւն, երբ թափանցում են այդ փրփուլ ֆուգների բուն հա-

սարակական իմաստը . . . Եւ նացիօնալիստ իդէօլոգիա արմեցած իր լինելով, որով անգիտակցաբար մղւում է նա պատմական յետադիմութեան միջավայրը, արմեցած իր ձեռնան ֆուգներով, որոնք բովանդակալից են շատ տխուր նիւթով, նացիօնալիստ-իդէօլոգի, ստում եւր, յարմարելով ժամանակին, հանգամանքներին ու հասանքին անանում է իրան «սօցիալիստ» — և ահա ի տառաւ պրօլետարիատի շահը, ձգտումներն ու գործը. անանում է իրան «ոսովալարական» — և ահա ի տառաւ աշխատաւոր ժողովուրդային մասնայի պէտքերն ու բարօրութիւնը։ Եւ ահա մեր առաջ կանգնած է նացիօնալիստ իր մանր սուբյեկտական իդէօլոգիայի ամբողջ անկերպարան ու պէսպիսագոյն բազմապատկերային խառնուրդը, որ նացիօնալիստը երկար ճառախօսեց, ջանալով ինձ համոզել, որ նա «սօցիալիստ» է, գործածելով նաև սօցիալիստական ֆուգիօրօգիա և սակայն ամբողջ երկար դարերի ընթացքում տեսնելներն իսկ չը կարողացան որքան համոզել, որ իրանք . . . սուբյեկտներ են։

Սակայն լուրերի համաձայն Ս. Պետերբուրգի համալսարանում տեղի են ունեցել ուսանողական բողոքներ ցոյցեր պատերազմի դէմ։ Ամեն կողմ, ամեն ազգերի մէջ, ամեն դասակարգերի մէջ Ռուսաստանում բռնկում են իրրեւ կայծեր, բոցեր ու հրդեհներ հանրական բողոքները ցարիզմի դէմ, սնանկացած, պարտւած ընթիմի դէմ։ Այդ սրժնութեան երեւոյթն առ այժմ գեղ նման է այն գիշերներին, որ յայտնի սէզոնում Ռուսաստանի մայրաքաղաքում, չեն միմեան, այլ մնում են միմեանի ազատ ու փափուկ լուսով պատւած և որ կոչւում են «սպիտակ գիշերներ»։ Այո՛, Ռուսաստանն այսօր խաւար գիշերով չէ պատւած այլ ևս, և լիալոյս ենք, որ «սպիտակ գիշերներին» շուտով կը յաջորդէ պայծառ արեւածագը։

Եւ դա կը կատարէ գիտակցական պրօլետարիտի ղեկավարիչ գործունէութեամբ ու կուռով։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պարանսիական թերթերը հաղորդում են, որ բերդը յարձակում են գործել Աղթամարի վանքի վրայ և սպանել են կաթողիկոսական փոխսնորդին ու մի քանի վարդապետներ։ Ինքնեւ մեր սեփական աղբիւրները տակաւին չունենալով տեղեկութիւն այդպիսի մի դէպքի մասին, որի նախնաշանները միշտ վերջինս իրանց զգացել են տուած զփարսնում ենք հաւատով դրանք հեռու տեւաբար և հրատարակում ենք այդ պատճառով մեծաւոր յիշատակները . . .

Տարած 6 և 14 թ. 29, 85, Սուր Բրդուշ 71 թ. 27, 70
Առաքելայ 9 թ. 14, Մեհեր Սահո 20 թ. 2, Փախ
16 թ. 15, 15, Թիւ 2 Թեթթ 29, 13 թ. 9, 3 թ.
3, 50, 12 թ. 1, Առաքելայ Վիշ 02 չիկից՝, և Վարձ
սակից 4 Ս. Տալիրի Հանգ. 82, 50, Մի արհեստագրից
Փիտր—Յուլիո 30, Վրա Միշմ Հանգ. 43, 50, Մոդդե.
տի միլցոցով Խոփ գործարանից 40 Խոփ գրաւենեակ
կից 20, Պապենից 99, Թոյի Վանդ 20, Մոգնոս Խ.
անեանից 19, 20, Մեհրուշանից պարիկի Հանգ. 17, 50
Մաւքենայի միջ Բծիկ 10, Գորիմա, Կոմսարակոն և
Հրանտ 3, Մի պտրոն 12, 45, Արծի գրաւենեակից
8, Բոծիկից 4, Գեթովքեանից 10, 4, Թոհից 50,
ԽոյաՄ. Գոհից 100 Խոյա Երբ. Մից 250 Բ, Մի Խոյ.
նից 1000 Բ, Երբ. Արից 1000 Բ, Երբ. Անտից
1000 Բ. Սանանկիդերից՝ Հաւաւանգրոտ 520 Բ, Ա.
րազած 420 Բ, Արարատ 300 Բ, Էրիւ 200 Բ, Ե.
դեօհայից 100 Բ, Հրահատից Ետ ստացած 25 Բ.

Գումար 6582 Բ. 60 Կ.

Նուժագանձար ԵՄԵՅՕՆԵՎԻՐ ԵՃԱՅԻՆԵՐԿԱՄԻՐԻ

— Դրամդանք լաճմանն մի յմեծոտս հեամելոյալաշոտ

ԵՐԵՐՏԵԵՆ Մ. ՂԻ զանձարանում 1903 թ.
Յուլ. 15-1904 Յուն 10-ը ստացելը հնդկական

ԿԱԿՆԻ ԳԻՂ - - ԵՐԿԱԹ Խ. 80 ԿԷ ԼԱՔՐԵՐԻՑ 10 ր.
 ՎԻՆԶԷՆՆԱՅԵՐԻՔ ԳԵՐԶՆԱՅԵՐԻՔ ԳՈՂՎԱՍՏ Խ. 15 ր.,
 ԿՐԱԿ Խ. 7. 20, ԵՐԿԱԹ Խ. 4, ՎԱՐՂ Խ. 10 05, ԾԱՊ.
 ՂԻԿ Խ. 5. 90, ԱՐՃԻՃ Խ. 5. 20, ԵՐԱՏԻՆ Խ. 8. 60,
 ՇԱՏԿԻ Խ. 1. 60, ՍԻՊԻԱՆ Խ. 10. 30, ՄԱՂԻՏԱՆԻ ՎՃ.
 ԽՈՐԵՆԵՐԻՑ ԳՐԱԿԱՍՏ 2, ԿՐԱԿ 2. 35, ԵՐԿԱԹ 1. 90,
 ՎԱՐՂ 1. 60, ԱՐՃԻՃ 1. 70, ԵՐԱՏԻՆ 1. 40, ՍԻՊԻԱՆ
 1. 60, ՀԱՂԻՔ 2. 30, ԼԵԱՍՏԱՊՈՍ ԿԻՂ. ՇՆԻԿ
 ԲԱՇՆԱՅԵՐԻՔ 7 ր 40 Կ. ԼԵՆԱ Խ. ԱՎՐ. ՎՃ. 3. 50,
 ՄԱՂԻՏԱՆԻ ՎՃ. ԽՈՐԵՆԵՐԻՔ 2, ԱՂՈՒ 4 50, ԻՄՊԵՐԱՆ
 2. 50, ՀՐՈՂՈՒՆ 1. 60. ՄԱՍՈՒՄԻ ԳԻՂ ՇԱՆՔՆԵՐ

ՎՂ. հազ. 12 10, Արծաթ Խ. 2. 50, Լուսին Խ Ա գր.
վճ. 8, Մալխ վճ. 3. 85, **ՌԱՄԱԶԱՆ** գիւղ՝ Արուս.
Խակ Խ. Յոնիվ. վճ. 4. 60, յինչև Ա գր. վերջ ապառիկ
Արտեմակ Խաչ. 3. 60, Արաւիկ Խ. 4. 20, Լուսաբեր
Խ. 7. 60, **ՕՐԱՆԱԶՏ** գիւղ Շարի՝ Եսէանայի միջ.
19. 96, Ապրիլի Կէս Խմբերից՝ Փշիակ 1. 90, Կաշ
ծակ 1. 85, Յիւլակ 2. 50, Աւարաթ 1. 85, Մար 1. 45
գնդակ 4. 20, **ԿԱՐՏԱՐ** ԳՆՏ գիւղ յինչև Ապրիլի
վերջ վճ. Խմբերից՝ Անկախ 6. 90, Սերեկան 12, Վարդ
շաւ Խ. 4. 80, **ԱՐՄԵՐՆ** Խ. 4. 25, Եսիլի վճարներ Ան.
կախ Խ. 10. 90, Սերեկան 12, Արշ 4. 20, Ծաղ.
Կապար 3. 10, Յիւլակ 4. 20, **ՍԵՐԵԿԱՆ** Խ. 12. 90, Կաշ

ՍԳԻՏԱԿ ՂԱԵՏ զԻՂ ՇՐՋԻՆ ԶԱՀԱՆՈՒԹՅԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆԻԿ
ՄԱՅԻՍԻ ԿՃ. ԽԺՔԵՐԻՑ ՍՊՐ 2. 30, ԲԷԳԻՆ 2. 80, ԱՐԱԳ
2. 20, ՆՈՒՅԱԿԻ 1. 60, ԿՆՐՂ 2, ՓՈՒՄԻ 3. 20:

ՍԱՍՈՒՆ գիւղ ԴՃՏՏՐԵՐ ՄԵՐՈՒՆ ԳՃ. 3. 95, ԱՂԲԻՆ
ԳՃ. ԼՆԱՍԻՐ 2. 25, ԼՂԱՂԱՂՈՒՆ 2, ԼՂՈՒՆՈՒՆ 2: Լ-
ՋԱՏ գիւղ ՄԱՐՈՒՆ ԳՃ. 6. 55, ԱՂԲԻՆ ԳՃ. 15. 80,
ԻՆՏԵՐՆԱՆԴ գիւղ ԱՂԲԻՆ ԳՃ. ՍԱՂ Խ. 2. 90, ՄԱ

Եփֹ 46. ՍԿ 3 5 ՄԱՅՆԻՍ 2 10 ԾԻՐԻՆ 85
 ՏԱԿՈՒՏ զԵՂ ԽԵՒԻ ԾԱՌ Խ 3 65. ՏՈՒՐԱՆ ԳՐ
 ՍՐԻՍԻ ԺԷ 4 40, 2 անդամից 1 50, ՎԱՆԳՈՐԱՎ
 ԿԱՆԻ ԽԱՆՈՐ Է ՄԱՅԻՍ 46 7 45: ԱՂԹԱՄԱՐ ԳՐ
 ՄԱՅԻՍԻ 46. ԽՈՐԵՐԻՑ ԿԱՄԱՐՆ 3 25. ԵՐԿԱՅ 5 60
 ԱՐԱԶԵԱԳ 2 25 ԼՈՒԻՆ 4 20: ՍԱԼԻԱՆ ԳՐԻԳ ՄԱ
 ՅԻՍ 46. ԶԻՅԵՆԻ 3 5, ՊԷՆԻՅ 2 15 ԿԱՊԱՆԳ
 ՍՏԵՂԵՐ: ՄԱՅԻՍ 46 9 ԲԱՆԻՆ ԳՐԻԳ ԿԱՅԺԱԿ Խ
 5 Բ 45 ԿԱՐԱՐԱՆՈՍ ԳՐԻԳ ԽԵՒԻ ԾԱՌ Խ 1 Բ 50 Կ
 ԱՐԲԱՆ ԳՐԻԳ ԿԱՊԼԱՆ Խ 1 Բ 7 ՈՒՆ ԳՐԻԳ ԲԻՍԻ Կ
 1 Բ 40 Կ ՎԱՆԿԱՆԻՆ ԳՐԻԳ ՍԻԱՆՈՐԱՎ ԿԱՄԱՐ 56 Բ
 ՏԻԳՐԱՆԱՆԻՏ ՍԻԱՆՈՐԱՎ ՍԱՅԳԻՍՏ 10 Բ 20 Կ ԱՐ
 ՏԱՆԱՆԻՆ ՍԻԱՆՈՐԱՎ ՍԱՅԳԻՍՏ 7 Բ 8) Կ ԳԵՕՂԻՄ
 11 Բ 30 Կ ԱՅԵՐԵՆԱՇԻՆ 23 Բ 30 Կ ԿԱՐԱՆ
 ՇԻՆ 2 Բ 19 Կ ԶԻԹԵՆ ԳՐԻԳ ՍԻՆԵ ՓԵՐԵ 46
 14 30, ԲԵՐԺ, ՄԱՐԻ Է ԱՂԵՂ 46. ԽՈՐԵՐԻՑ

[illegible]

ԲՈՒԲՐԷՇԻ ՄԵՂԻ գանձարանում ստացուել են —

(Եւրունակ. Նախորդ համարից)

3. Բերթօսան 10 Ֆ, Հարություն, Օձ, Գ. Գառնիկ, Մարգար-
թայ, Մշոն Մեհ, Փ. Մարգարեան 5-կն Ֆ, Դ. Լ. Յակոբեան,
Սաճունիկ Եճարսնիաց, Արծիւն Յակն, Զ. Երկանեան, Ե. Երան-
գիսեան, Հ. Առաքելեան, Ե. Խաչատրեան, Արշաւիր, Խ. Ներսիս-
եան, Դաշակեան 10-1-կն Ֆ, Ս. Շապուրեան 50 ա. 1
Թիւ 62 Բերթօսն Յ, Արեւիկեան, Ե. Մարգարեան Դաճիկ
5-կն Ֆ, Ե. Յակոբեան 3 Ֆ, Ս. Մ. Մ. Թախտաբեան, Ա. Մի-
քայելեան, Եփրատ, Զաւի-Առաւօտեան 2-կն Փ, Նմր, Ա. Ջը-
ղեան, Ա. Օ. Երանիկ Դապարեան, Է. Աւետիսեան, Փառսեփ
Դ. Ստեփանեան, Թախտաբեան, Ս. Զ. 1-կն Ֆ, Միսիկ 50 ա.
Թիւ 63 — Վառձապուր, Մ. Զ. 10-կն Ֆ, Տ. Դարախնաս-
եան, Բ. Յակոբեան, Բանուշ, Ժիպուր, Բիւ-Աւետ, Պապս-
եան, ՈՍ, Դ. Մազունի 5-կն Ֆ, Բիբի-Եանաքեան, Զնիկիւ
Մ. Կրիկոսի 3-կն Փ, Օր. Աստու, Գ. Դաւադեան, Կ. Օձ 2-
ակն Փ, Դրեւ, ՍԱԵՐԵԱՆ — Կն Ֆ, Աստու, 1 Ֆ 50 ա.
Թիւ 64 — Մ. Մազունի 10 Ֆ, Ա. Զոտիկեան 7 Ֆ, Թ. Մա-
զունի, Մ. Դրիդորեան, Գուրգէն, Եւքսիս 5-կն Ֆ, Գորգ Սաւ-
ղաթեան, Գուարիկ Սաւաթեան 4-կն Ֆ, Տիմիդր Եփեհ, Ա.
Եւքս 3-կն Ֆ, Զարդաբեան, Վասիկ Փիլիպ, Կարօ, Ա. Լա-
զարեան, Տ. Նունիկ, Կանո, Ուրիկար, Վասիկ Խոստա, Արշիմ
Յակոբեան Ա. Ա. Աղուսի 2-կն Ֆ.

Թիւ 65 — Դ. Սազունի և Բ. Սազունի 10-կն ֆ. Խաչիկ Պապունյանը և նրա 3-կն ֆ. Յովհաննէս Յ. Կամպարոզեան Մ. Զովհաննէսուն 1-կն ֆ. Եօրիկ Սէրապետը, Հակոբ և Ե. Թորոսուն 3-կն ֆ. Կոստոս Ս. Զեդեգեան, Սիմոն Անասիան Ս. Զարգարեան Բ. 1. և Դ. Կարոյ 2-կն ֆ. Թորոսեան Մարգարեան և Յ. Անգեղան 1-կն ֆ. Կարոյ 10 ֆ. Փռւմբէս, Ս. Արշակունի, Ա. Ս. Է. Մ. Կալիթսկան 5-կն ֆ. Եօրիկ Իվանով, Կարապետ Մարկոս և Թ. Դոզման 3-կն ֆ. Կարո, Ս. Ռէքեման Ս. Մարգարեան, Բ. Փախազեան, Ա. Կալիթսկան, Երկաթ և Ա. Դրիգորեան 2-կն ֆ. ՊէշիկՊաշգի, Մ. Թուրքն և Դ. Տիգր

